

තිපල්ලත්ථමිග ජාතකය

තවද තිලෝගුරු බුදු රජානන් වහන්සේ කොසඹෑ නුවර නිසා බදාරකා රාමයෙහි වසන සේක් ශික්ෂාකාමී වූ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක. එක් සමයෙකිනි සර්වඥයන් වහන්සේ අලචි නුවර නිසා අග්ගාලව නම් දේවාලයෙහි වසන කල්හි බොහෝ උපාසිකාවරුද භික්ෂුණීහුද විහාරයට බණ අසනු පිණිස එලඹෙති, දවල් දවස බණ අසති, කල්ගිය ගියසේ උපාසිකාවරුද භික්ෂුණීහුද බණ ඇසීමට නොගොස් උන්හ. භික්ෂුන් වහන්සේද උපාසිකාවරුද ඒ පර්ෂ්ද්දි ඇතිවූහ. එතැන්පටන් රාත්‍රියෙහි බණ ඇසීම සැලසුනේය. බණ අසා අන්තයෙහි වැඩිමහළු භික්ෂුන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ වසන්නා වූ ස්ථානවලට ගොස් සැතපෙන සේක. බාල භික්ෂුන් වහන්සේ උපාසකවරුන් හා සමඟ හෝජන ශාලාවෙහි සැතපෙන සේක. ඒ උපාසිකාවරුන් හා බාල වහන්දූ නිදාවට පැමිණි කල්හි ඉන් සමහර කෙනෙක් සුරු සුරු යන අනුකරණ ඇතිව ප්‍රශ්වාස කරන්නාහුය. දත් කමිත් හොනාහ. සමහර කෙනෙක් මද ඇසිල්ලක් නිදා නැගී සිටිනාහුය. මේ විප්‍රකාර දැක භික්ෂුන් වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේට දන්වූ සේක. බුදුහු යම් කිසි මහණෙක් අනුපසම්පන්නයක් හා එක සෙනස්තෙහි සහසෙය්‍යාව කෙළේ නම් පාවිත්තියාපත්ති වන්තේයයි ශික්ෂා පද පණවා කොසඹෑ නුවරටම වැඩිසේක. ඒ විහාරයෙහි භික්ෂුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් වූ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේට ඇවැත්වූ රාහුල ස්ථවිරයෙහි. සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් අනුප සම්පන්නයක් හා එකසෙනස්තේ දනුවයි කී සේක. පළමුත් ඒ භික්ෂුන් වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේද කෙරෙහි ගෞරවයෙන්ද ඒ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේගේ ශික්ෂාකාමී බව නිසාද තමන්වහන්සේලා වසන්නා වූ ස්ථානයට පැමිණියා වූ ඒ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේට අතිශයින් සංග්‍රහ කරණ සේක. මිටි ඇඳක් පනවා ඉස තබන්නට සිවුරක් දෙන සේක. එදවස් වනාහි ශික්ෂාපද හයින් වසන්නාවූ ස්ථානයක් නුදුන් සේක. රාහුලෝත්තමයානන් වහන්සේද මාගේ පියානන් වහන්සේ යයි සර්වඥයන් වහන්සේගේද මාගේ උපාධ්‍යයන් වහන්සේයයි සැරියුන් මහතෙරුන් වහන්සේද මාගේ ආචාරීන් වහන්සේ යයි මුගලන් තෙරුන් වහන්සේගේද මාගේ සුළුපියානන් යයි අනද මහතෙරුන් වහන්සේද සමීපයට නොගොස් සර්වඥයන් වහන්සේ වලංජනය කරන්නාවූ වර්චස් කුටියට බුන්මවිහරණයකට වදනක් වූ මෙන් වැද රාත්‍රියෙහි වාසය කළසේක. සර්වඥයන් වහන්සේ වංජනය කරන්නා වූ කුටියෙහි දොරඅගුළු මොනවට වසන ලද්දේ වෙයි. බිම සුවදාන් පිරිබඩ ගන්නා ලද්දේය. ගන්ධ දුම පුෂ්පදාමයෙන් එල්වන ලද්දේය. සකල රාත්‍රියෙහි පාන් ඇවිලෙන්නේය. රාහුලෝත්තමයානන් විසින් ඒ කුටියෙහි මේ යථොක්ත වූ සමෘද්ධි නියාව ඒ රාත්‍රී වාසය කළ සේකුන් නොවෙයි භික්ෂුන් වහන්සේ විසින් තොප වසන්නාවූ ස්ථානයක් දනුවයි කියන හෙයින් අවවාදයෙහි ගෞරවයෙන්ද ශික්ෂාකාමී බැවින්ද ඒ වර්චස් කුටියෙහි රාත්‍රී වාසය කළසේක. අතරතුරයෙහි භික්ෂුන් වහන්සේද ඒ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ දුරදීම එන්නා දැක ඔවුන් වහන්සේ වත්සම්පන්න බව පරීක්ෂා කරණිපිණිස මිටලු මුස්ත හෝ කසල පෙට්ටිය හෝ පිටත දමා ඇවැත්ති, මේ කවුරුන් විසින් දමන ලද්දේදැයි කියන්නාහ. කිසිකෙනෙකුත් විසින් රාහුල ස්ථවිරයෝ මේ මගින් ගියෝ දැයි කී කල්හි ස්වාමීනි මේ මම නොදනිමි නොකියා ඒ නොතැන්පත්ව තිබූ මුස්ත හා කසල පෙට්ටිය තැන්පත් කොට තබා මට ඤාමා කොට වදාළ මැනව ස්වාමීනියි භික්ෂුන් වහන්සේ තමන් වහන්සේගේ ශික්ෂාකාමී බව නිසා ඒ වර්චස් කුටියෙහි රාත්‍රීය වාසය කළසේක. ඉක්බිත්තෙන් බුදුරජානන් වහන්සේ අරුණු නැගෙන්නට පෙරාතුව වර්චස් කුටි වාරයෙහි වැඩසිට කැරුසේක. ඒ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේද ඇතුළේ ඉඳ කැරු සේක. මේ කවරෙක් දැයි බුදුහු විචාල සේක. මම රාහුල යයි ගෙන් මැත්ව වැඩිසේක. රාහුලය කවර හෙයකින් තෝ මෙනත වැදහොත්තේදැයි විචාළසේකි. ලගිනාතෙතක් නැතිහෙයින් නැයි කියා ස්වාමීනි. භික්ෂුන් වහන්සේ පළමු මා ආ කල්හි සංග්‍රහ කරණ සේක. දන් තමන්වහන්සේට ආපත්ති වෙයි යන හයින් වසන තැන් නොදෙන සේක. ඒ මම මේ ස්ථානය අතික් කෙනෙකුත් විසින් සට්ටනය නොකරන්නාවූ ස්ථානයක් වේදැයි මේ කාරණයෙන් මෙතැන සැතපිනිමි යි දන්වූ සේක. ඉක්බිත්තෙන් භික්ෂුහු දුම්ම රාහුලයා හරණ වූ සෙසු කුලදරුවන් වහණ කරවා කුමක් කෙරෙත්දැයි කියා සර්වඥයන් වහන්සේට ධර්මසංවේග උපන්නයි ඉක්බිත්තෙන් උදසනක්සේම භික්ෂුන් වහන්සේ රැස් කරවා දම්සෙනවි සැරියුන් මහතෙරුන් වහන්සේ අතින් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයයෙහි අද රාහුලයා කොතැනක ලැග්ගේද තෙපි දනුදැයි විචාරා වදාළසේක. ස්වාමීනි මම නොදනිමි දන්වූසේක. ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙහි අද රාහුලයා වර්චස් කුටියෙහි ලැග්ගේය. මෙපරිද්දෙන් රාහුලයා හරණ වූ තෙපි හැම සෙසු කුලදරුවන් මහණ කරවා කුමක් කරවිද මෙසේ කළ කල්හි මේ බුද්ධශාසනයෙහි ප්‍රවෘජිතයෝ පිහිටක් නොලබන්නාවූ වේදැයි ධර්මසංවේගයට පැමිණ මෙතැන්පටන් කොට අනුපසම්පන්නයක්වූ එක්ව දෙදවසක් තමා සමීපයෙහි වස්වා තුන්වැනි දවස් ඔවුන් වසන තෙතක් දූත පිටත වස්වයි කියා මේ අනුප්‍රඥ්ජනිය වදාරා නැවත ශික්ෂාපද පැනවූසේකි. එකල්හි දම්සහා මණ්ඩපයෙහි වැඩහුන් රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ගුණ කථා කියනසේක් ඇවැත්ති බලව රාහුල ස්ථවිරයෝ යම්තාක් ශික්ෂාකාමීහුය. ඒ භික්ෂුන් විසින් තොප වසන තෙතක් දනුවයි කියන ලද්දාහ. මම සර්වඥයෙමි තෙපි හැම මේ සස්තට කවුරු දැයි තෙපිම නික්මවයි කියා එකද සවිචක්ඛු භාත් පිළිසඳරයක් නොකොට වර්චස් කුටියෙහි වාසය කළෝ දැයි කියා ඒ භික්ෂුන් වහන්සේ කථා කරණ කල්හි සර්වඥයන් වහන්සේ දම්සහා මණ්ඩපයට වැඩ සරහන ලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩ හිඳ මහණෙහි, දන් මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැයි විචාළසේක. ස්වාමීනි රාහුල ස්ථවිරයන්ගේ ශික්ෂාකාමී බව කතාකොට කොට උනුම්හයි. දන්වූ කල්හි සර්වඥයන් වහන්සේ ද මහණෙහි රාහුල ස්ථවිරයෝ දන් මතු ශික්ෂාකාමී නොවෙති. පූර්වයෙහිත් තිරශ්චිත යෝනියෙහි උපන්නෝද ශික්ෂා කාමීව විසුචෝ වේදැයි වදාරා ඉකුත්වත් ගෙණහැර දක්වා වදාළ සේක.

යටගිය දවස රජහග නුවර එක් මගධ රජුරුකෙණෙක් රාජ්‍යය කෙරෙහි. එකල්හි මහාබෝසතාණෝ මෘග යෝනියෙකහි ඉපිද මෘග සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව වනයෙහි වාසය කරන්නාහ. ඉක්බිත්තෙන් ඒ බෝධි සත්වයන්ගේ නැගණියෝ තමන්ගේ පුතනුවන් එතනට කැඳවාගෙන අවුත් බැයන් වහන්ස නුඹවහන්සේගේ බැණනුවන්ට මෘග මායම් ඉගැන්නුව මැන වැයි කිවුය. මහාබෝධිසත්වයෝ යහපතැයි නැගණියන්ට ප්‍රතිවචනාදී යවා දරුව අසවල් වේලේ ඇවිත් උගනුවයි කීහ. ඒ මෘග පෝතකයාද මයිලනුවන් විසින් නියමකොට කී වෙලා නොයික්මවා බෝධිසත්වයන් කරා එලඹ මෘග මායම් උගන්නේය. මෘගපෝතකයාද එක් දවසක් වනයෙහි ඇවිදිනේ මලෙක් හී බැඳුනේ තමා බැඳුනු නියාව කියා ඇඬුයේය. මෘගසමූහයාද පලාගොස් තොපගේ පුතනුවෝ මලෙක බැඳුනෝ යයි ඒ මුවපැටවාගේ මැනියන්ට කීහ. ඒ මෘගබෙහුවද බැයන් සමීපයට ගොස් බැයන් වහන්ස නුඹ වහන්සේගේ බැනණුවෝ මෘග මායම් උගත්තූදී විවාළිය. මහ බෝසතාණෝද තොපගේ පුතනුවන්ට කිසි සැකයක් නොපි නොකරවයි ඔහු විසින් යහපත් කොට මෘගමායම් උගන්නාලදී කිසිත් පීඩාවක් නැත. තොප සතුටු කර මින් දන් එහි කියන්නාවූ බෝධිසත්වයෝ මෙසේ කීවාහුය. එමබා පින්වත තෘණ හක්ෂණයකොට සෙය්‍යාව කරන්නාවූ අටකුහරයකින් යුක්තවූ මධ්‍යම රාත්‍රී වෙලෙහි පැත් බොන සුලුවූ මට බැණාවූ මෘගපෝතකයාණන් නොයෙක් මෘග මායම් ඉගැන්වීම්. එසේ හෙයින් නාසාවතයකින් සුලං රඳවා භූමියෙහි වැදහෙව ආස්වාසය කෙරෙමින් කලා සයකින් යුක්තවූ මෘග මායමින් වැද්දහු වඤ්චාකොට තොපගේ පුත්‍රයානෝ තොප සතුටු කෙරෙමින් නොබෝ කලකින් එන්නාහයි ඒ බෝධිසත්වයෝ කීවාහුය. මෙසේ මහබෝධිසත්වයෝ තමන්ගේ බැනණුවන්ට මෘගමායම් යහපත් කොට ඉගැන්වූ බව දක්වන්නාහු නැගනියන්ට ශෝක නොකරවයි අස්වැසූහ. ඒ මුව පැටවාද මල බැඳුනු තැනැත්තෝ නොසෙල්වීම භූමියෙහි හෙව ඉල ඇට පෙණෙන නියායෙන් කකුල් දික්කොට එක ඇලයකින් වැදහොත් තෙනට ආසන්නයෙහි කුර අගින් ගසා පස්ද තණද උපුල්වා මලමුහු පිටත් කොට ඉස එල්ලා දිව දික්කොට සකල ශරීරය කෙළින් කිළිටුකොට සුලන් ගැන්වීමෙන් බඩ උදුම්වාගෙන ඇස පෙරලාගෙන යටවූ නාසාපුටයෙන් වාතය සංවරණය කෙරෙමින් මතු නාසාපුටයෙන් පිටත නික්මෙන්නාවූ වාතය රඳවා සියලු ශරීරයෙහි තදබව ගන්වා මළා වූ ආකාරය දැක්වූයේය. නිලමැස්සෝද ඔහු වටකොටගත්හ. ඒ ඒ ස්ථානයෙහි කපුටෝත් සැගවී උන්හ. මේ නියායෙන් වැදහොත්තෙනට මල ලූ වැදි අවුත් මුවාගේ බඩ අත ගසා උදුසනම බැඳුනේ වන කුණුව ගියේ යයි උභ්‍ය බැඳුනු වරපට මුදා මෙතනදීම මොහු මස් කොට ගෙන යෙමී සැකයක් නැතිව කොළ අතු කඩන්ට පටන් ගත, මුවපැටවාද වැදහොත් තැනින් නැගී සතරපයින් ශරීරයේ සිට කිළිපොළා කර දික්කොට මගවාතයෙන් සිඳුනාවූ වලාකඩක් මෙන් යුහුව දුවගෙන ගොස් මැණියන් සමීපයට ගියේය. සර්වඥයන් වහන්සේද මහණෙනි, රාහුලයා දන් මතු ශික්ෂාකාමී නොවෙයි, පූර්වයෙහින් ශික්ෂා කාමී යයි වදාරා මේ ජතක ධර්මදේශනාව ගෙන හැර දක්වා සන්ධි ගලපා තිප්පල්ලත්ථිමිග ජාතකය නිමවා වාදළසේකි.

එකල්හි බැණාවූ මුව පැටියානෝ නම් දන් රාහුල ස්ථවිරයෝය, ඒ මුව පැටියානන්ගේ මැණියෝ නම් උපුල්වන් මහාස්ථවරිය, මුවපැටියානන්ට මයිල්වූ මුවාණෝ නම් ලොච්තුරා බුදුවූ මම්ම යයි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.